

колектив редакції газети "Свобода" з ювілеєм - 35-річчям з дня виходу першого номера, тоді газети "Відродження", і щиро дякую "Свободі" за те, що уже 33 роки (18 плюс 15, у штаті і дописувачем). Вона відкриває переді мною свої двері і газетні сторінки та через публікації надає можливість приходити до багатотисячних читачів. "Свобода" - це тепер майже половина мого життя у професії, думках і творчості. І мою гордість за це, мабуть, найкраще розуміє той, хто багато писав і нині не перестає це робити.

Сердечно вдячний усім, з ким сьогодні співпрацюю у редакції, а це тепер хоч і не численний, але згуртований і надзвичайно завзятий колектив, який впевнено тримає високу творчу планку у вимогливості до слова, яке з'являється в газеті, і до змісту кращого в області незалежного друкованого видання в цілому. У не простих матеріальних і суспільних умовах, клята війна вбиває і життя і поривання, редакційний колектив видає прекрасну газету, яка є не тільки інформаційною, публіцистичною, а й моральною, духовною і людською візитівкою Тернопільщини, складає літопис краю для нинішнього і майбутніх українських поколінь. Я - радо і вдячно приєднуюся до тих, хто передплачує газету "Свобода", купує її в кіоску, читає в електронному варіанті.

А ще з теплою згаду про всіх, з ким у минулому працював у "Свободі". Жаль, але декого уже немає, нехай з Богом спочивають. І жаль, що і їхні самобутні творчі почерки та фаховість, і такі ж, проявлені в минулому, журналістські старання та надбання тих, кому Бог дарує життя, уже ніким не будуть повторені. Адже індивідуальні письмові ніші - це, як ріки, в які неможливо вступити вдруге. Зрештою, "Свободу" творили і творять нині справді талановиті, можна сказати, геніальні люди! Не тільки особистості з блокоматом - журналісти та редактори, а й літературні редактори і коректори, які дотягують стилістику, виловлюють помилки в оригіналах та на майбутніх газетних сторінках, відповідальні секретарі і комп'ютерники, які верстають газету і дбають про її дизайн, бухгалтери і касири, секретарки, друкарі.

Горджуся "Свободою", думаю про неї і пам'ятаю про все та про всіх! Живи і процвітай, моя дорога і любима Газето!

Михайло ІВАШУК -

з повагою і любов'ю до колег і читачів, усіх, хто причетний до "Свободи".

Вітаємо з 75-річним ювілеєм шановану Нелю Амвросіївну Ступак!

75-річний ювілей зустріла шанована жителька Великогайської громади, багаторічний педагог - Неля Амвросіївна Ступак.

Дорога Нелю Амвросіївно!

Сьогодні Ваше серце б'ється у ритмі 75 років, і кожен з них - це сторінка любові до дітей, до знань, до рідної землі. Ваша усмішка - як тепле сонце для учнів, Ваше слово - як дороговказ для багатьох поколінь.

Ви - не просто педагог, Ви - легенда Великогайської громади, вчителька з великої літери, чий урок назавжди залишився в серцях.

Нехай цей ювілей стане початком нового, не менш яскравого етапу! Бажаємо Вам міцного здоров'я, душевного спокою, родинного затишку та безмежної радості від кожного дня. Хай оточують любов і повага, хай Господь береже Вас і Вашу родину!

Мирного неба над головою, міцного тилу та швидкої перемоги для нашої України!

З повагою та вдячністю - вся Великогайська громада та Ваші учні, велика родина і надійні друзі.

ВІЗЬМІТЬ УЧАСТЬ У «МАРАФОНІ ЛІП»!

«КОНТИНЕНТАЛ» ЗАПРОШУЄ АКТИВНІ ГРОМАДИ ДОЛУЧАТИСЯ ДО ВИСАДКИ МЕДОДАЙНИХ ДЕРЕВ.

«Марафон ліп» — це екологічна акція, спрямована на збільшення площі лісових насаджень у громадах, де поширене пасічництво. Цього року ми разом з вами продовжуємо озеленювати громади, відновлювати парки, сквери та алеї.

Умови участі:

- Зареєструватися від органу місцевого самоврядування, громадської організації чи ініціативної групи. Зголоситися можна телефоном до 5 листопада 2025 року.
- Оберть місце висадки в населеному пункті, де працює «Контінентал».
- Угоди на акцію з місцевою владою.
- Зберіть волонтерів та підготуйте інвентар.
- Дотримуйтеся за деревом впродовж кількох наступних років.

Саджанці та їх доставку забезпечує «Контінентал».

Приєднуйтеся до «Марафону ліп» і змініть свою громаду на краще!

КОНТИНЕНТАЛ
FARMERS GROUP

ТЕЛЕФОН ДЛЯ ЗГОЛОШЕННЯ ТА ДЕТАЛЬНІЙ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРОЕКТ — ТУТ:

плюс Тернопільщина

Незалежна громадсько-політична газета

8 сторінок

На ювілейній ноті

З днем народження, газето «Свобода»!

■ Як ми вже повідомляли у минулому числі газети, наша і ваша "Свобода" зустрічає у ці осінні дні гарний ювілей - 35 років з часу заснування. 26 жовтня 1990 р. у світ вийшов перший номер газети, яка спочатку мала назву "Відродження", а після колектив перейменував її у "Свободу".

З а цей час у нашій газеті працювали понад 150 людей - журналісти, дизайнери, верстальники, літредактори та коректори, оператори комп'ютерного набору, бухгалтери та рекламні агенти.

У ці ювілейні дні з вдячністю згадуємо редакторів газети - світлої пам'яті Миколу Вишневського та Миколу Ротмана; а також - Степана Слюзара, Богдана Новосядлого, Зіну Кушнірук, Михайла Лисевича, Віктора Уніята, яким бажаємо здоров'я, миру, процвітання, творчої наснаги. Останні два роки обласне видання "Свобода" очолює Тарас Савчук. Віримо, що під його керівництвом наше видання стане ще авторитетнішим, популярнішим, і надалі доноситиме до читача правдиву компетентну інформацію.

Згідно з розпорядженням начальника обласної військової адміністрації В'ячеслава Негоди, за сумлінну працю, високий професіоналізм та з нагоди 35-річчя газети "Свобода" грамотами, подарунками та квітами колектив редакції привітав заступник голови ОВА Павло Журба, який завітав у нашу редакцію разом з в.о. начальника управління інформаційної діяльності Надією Яцищак. Спільно представники влади та творчий колектив обговорили насушні проблеми журналістики, зокрема друкованих медіа. Йшлося про брак фінансування, передплатні проблеми, витрати на папір, друк тощо. До слова, вітання свободівцям телефоном передав і особисто голова обласної військової адміністрації В'ячеслав Негода, який був депутатом обласної ради першого демократичного скликання і безпосередньо брав участь у голосуванні щодо створення на теренах Тернопільщини нашої газети. Ми вдячні, що розмова в редакції була щирою, відвертою, сповненою поваги до роботи медіаніків, вона дала віру у завтрашній світлий день журналістики, зокрема друкованих періодичних видань.

З нагоди 35-річчя газети "Свобода" нас привітав і голова обласної ради Богдан Бутковський. Він нагородив відзнакою Тернопільської обласної ради - нагрудним знаком "За значний особистий внесок у підтримку і розвиток волонтерського руху Тернопільщини та України" редактора, волонтера, керівника благодійного фонду "Хвилі змін" Тараса Савчука, Почесною грамотою обласної ради відповідально-го секретаря редакції, почесного краєзнавця України Віктора Уніята, цінним подарунком - літературного редактора Наталію Гаврішко, грамотами Тернопільської обласної ради - Галину Вандзеляк, Оксану Волошину, Галину П'ятківську.

Президія Академії соціального управління нагородила орденом князя Костянтина Острозького редактора Тараса Савчука за визначні заслуги у розвитку соціальної сфери, благодійність та активну участь у реалізації соціальної політики в Україні. Також Академія соціального управління та фонд реєстрації неординарних ідей й проєктів нагородили медаллю-відзнакою "Молить і працює" журналістку "Свободи" Галину Вандзеляк. Латинсь-

ка фраза "ORA et LABORA" святого бенедикта Нурсійського, який у 525 році заснував чернечий орден бенедиктинців, стала девізом цієї медалі-відзнаки. Нагороди Тарасу Савчуку та Галині Вандзеляк вручив заслужений діяч науки і техніки України, президент Академії соціального управління, професор технічного університету ім. І. Пулюя Богдан Андрушків. Він привітав колектив свободівців з ювілеєм, зазначив, що є символічним його прихід у редакцію у день писемності і мови, коли країна пише диктант національної єдності.

Тернопільська обласна організація національної спілки журналістів України, яку очолює Василь Тракало, рішенням правління нагородила відзнакою "Золоте перо Тернопілля" редактора Тараса Савчука.

До нас в гості завітав і директор музичного училища ім. С. Крушельницької Сергій Маловічко. Як мовиться, творчі люди до творчих людей. Він побажав колективу свободівців натхнення, мирного неба і амбітних планів на майбутнє. Вручив подяку газеті "Свобода" за вагомий внесок у культурно-мистецький розвиток Тернопільщини, підтримку молодого покоління митців і увагу до ініціатив коледжу.

З ювілеєм нас привітали екскредактори Степан Слюзар, Зіна Кушнірук, Богдан Новосядлий, працівники редакції - Валентина Якубовська, Михайло Івашук, Тетяна Бойко, Михайло Урман, Зоряна Деркач та інші.

Велика дяка за працю нинішнім і колишнім працівникам редакції газети "Свобода" - Тарасу Савчуку, Віктору Уніяту, Галині П'ятківській, Галині Вандзеляк, Наталі Гаврішко, Оксані Волошин, Олені Ковальовій, Ользі Кушнерик, Зоряні Деркач, Василю Топину, Михайлові Івашуку, Владі Собуцькій, Василю Тракало, Олександрі Ліберному, Тетяні Бойко, Ігорю Фарині, Лідії Хмільяр, Ярославу Мармашу, Ганні Крайневій, Ганні Костів-Гусці, Ганні Миколенко, Лідії Шевчук, Ярославі Штокало, Галині Теліщук, Андрію Зюбровському, Руслану Доротяку, Миколі Кошинському, Валентині Полевій, Людмилі Янковській, Марії Івахів, Оресту Глубішу, Оресту Михайлишину, Антоніні Брик, Марії Ткач, Анастасії Вербіцькій, Андрію Вербіцькому, Ганні Кубик, Миколі Шоту, Михайлу Чорню, Оксані Баллик, Тетяні Кохан, Надії Грушкови, Орисі Гейні, Валентині Доротяк, Галині Ліберній, Марії Баліцькій, а також активним позаштатним дописувачам - Юрію Заяцю, Володимирі Барні, Богдану Андрушківу, Ігорю Олещуку, Василю Неручку, Павлу Сливці, Івану Бандурці, Михайлу Урману, Ірині Дем'яновій, Раїсі Обшарській, Василю Вовчанській, Тарасу Комаринському, Світлані Трухановій-Дзудило, Ользі Тракало та багатьом іншим.

І наостанку - вважаємо за необхідне згадати світлої пам'яті працівників газети Миколу Вишневського, Михайла Левицького, Миколу Ротмана, Олега Грушковику, Тетяну Савків, Костя Валігуру, Богдана Приймака, Володимира Сушкевича,

Богдана Скоробогатого, Ірину Бурич, Миколу Пінчука, Дениса Захарчука, Григорія Грещука, Василя Ковальчука, Оксану Гнатусько, Миколу Лівінського, Галину Сторожук, подружжя Коверків - Дарину і Євгена та Радковських - Лесю та Євгена, активних позаштатних дописувачів Ярослава Бачинського, Ігоря Дуду та багатьох інших. Але

не будемо про сумне.

Побажаймо у ювілейний час 35-річчя газети "Свобода" усім нам перемоги, мирного неба, добробуту та удачі. Хай на сторінках газети буде більше добрих новин, позитиву, любові до рідного краю та України...

Галина ВАНДЗЕЛЯК

«Контінентал» допоміг облаштувати спортивно-ігровий майданчик у Білокриниці

■ Минулого тижня в селі Білокриниця Підгаєцької міської громади відбулося справжнє свято - відкриття сучасного спортивно-ігрового майданчика. Новий простір для дозвілля, активного відпочинку та спілкування і дітей, і дорослих з'явився завдяки підтримці "Контінентал Фармерз Груп" та за сприяння Підгаєцької міської ради.

Роботи з облаштування тривали кілька місяців: компанія допомогла розчистити територію. Дуже активно долучалися до процесу й самі мешканці - висловлювали свої побажання щодо планування майбутнього майданчика. В результаті спільних зусиль вийшов чудовий простір, де можна погратися й активно провести час на свіжому повітрі.

Попри дощову погоду в день відкриття, діти одразу ж випробували нове обладнання: каталися на каруселях, грали в баскетбол (тут встановили також баскетбольне кільце) і тренувалися на турніках. "Мені дуже подобається! Тепер є де гуляти з друзями, гойдатися і

займатися спортом", - ділиться враженнями школяр **Михайло Кухта**.

Місцеві мешканці зазначають, що раніше дітям у селі бракувало місця для активного відпочинку. "Ми дуже чекали цього майданчика, - розповідає жителька села **Марія Михайлюк**. - Діти просто не могли дочекатися, коли його відкриють. Вони щодня прибігали подивитися, як просуваються роботи, а тепер з радістю проводять тут час".

За словами начальнича земельно-соціальної служби кластера "Галич" компанії "Контінентал" Івана Андруска, ідея майданчика належала громаді: "Подібні ініціативи об'єднують людей і змінюють їхні села на краще. Кожен населений пункт по-

требує такої допомоги, бо не завжди місцевого бюджету вистачає, щоб реалізувати всі потреби та втілити масштабні проєкти. Тож намагаємося завжди відгукуватися на запити наших пайовиків. На дитячий майданчик у Білокриниці спрямували понад 120 тис. грн", - зазначає Іван Андрусак.

На цьому громада не планує зупинятися. Уже навесні хочуть продов-

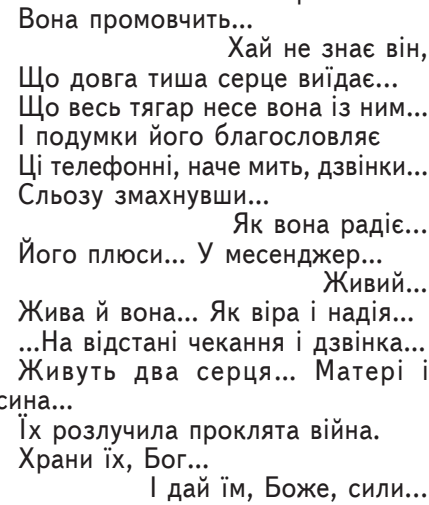
жити благоустрій території: посіяти траву, висадити дерева й упорядкувати простір довкола майданчика.

До слова, щороку "Контінентал Фармерз Груп" спрямовує кошти на розвиток інфраструктури, благоустрою, освіти, духовності, культури, спорту, медицини та допомоги військовим.

Надія ШТОКАЛО

На той дзвінок чекав він ніби вік,
Він голосу не чув її
...більш тижня...
Давно дорослий...
Справжній чоловік...
А мама кличе
"мій синилюка"... Ніжно...
Його позиції на лінії вогню...
Та скаже їй: "Усе у мене добре...
Ти не хвилюйся, мамо...
Без зв'язку...
Сама ти як? І як твоє здоров'я...?"
Про смерть не скаже мамі...
Про слова...
Що побратим
шепнув йому востаннє:
"Так жити хочу...
Братiku... Життя..."
Й затихне...
Задивившись в небо раннє...
Емоції вгамує... Та не більш...
Хоч мама все давно вже розуміє...
За рік посивів...
"Хлопчик милий мій..."
Війна не красить...
Забирає сили...
Вона промовчить...
Хай не знає він,
Що довга тиша серце видає...
Що весь тягар несе вона із ним...
І подумки його благословляє
Ці телефонні, наче мить, дзвінки...
Сльозу змахнувши...
Як вона радіє...
Його плюси... У месенджер...
Живий...
Жива й вона... Як віра і надія...
...На відстані чекання і дзвінка...
Живуть два серця... Матері і сина...
Їх розлучила проклята війна.
Храни їх, Бог...
І дай їм, Боже, сили...
Лариса ЮСОВЕЦЬ

Остання дорога...
дорога на позицію

19 жовтня жителі Буначької та Підгаєцької громад віддали останню шану військовослужбовцю, водію гірсько-штурмової роти, уродженцю с. Бариш на Буначчині, мешканцю м. Підгайці **Степану Богдановичу ПЕЧІНЦІ** (1982 р.н.), який загинув 14 жовтня, виконуючи бойове завдання поблизу населеного пункту Рай-Олександрівка Краматорського району Донецької області, внаслідок удару ворожого FPV-дрона.

Світлої пам'яті Степан "був призначений на військову службу 1 березня 2022 року. З перших днів служби потрібно боронив Україну на найскладніших ділянках фронту. За проявлену мужність і героїзм нагороджений: орденом "За мужність" І ступеня, відзнакою Головнокомандувача Збройних сил України "Золотий хрест", нагрудним знаком командира батальйону, відзнаками Міністерства оборони України. Під час служби отримав 6 бойових поранень внаслідок обстрілів ворога поблизу населених пунктів Білогорівка та Берестове. Незважаючи на поранення, щоразу повертався до побратимів, продовжуючи боротьбу за Україну..." - повідомили у Підгаєцькій міській раді.

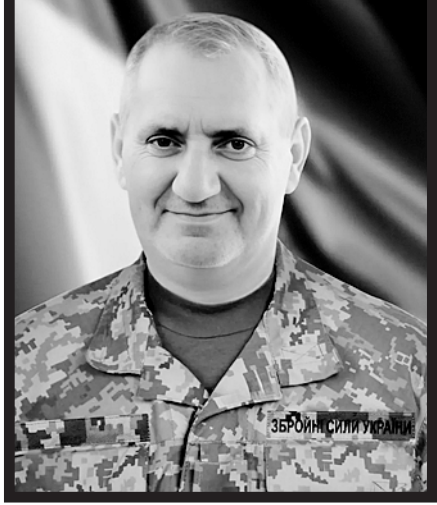
Про загибель захисника повідомив отець Ігор Табачак: "У серпні він пережив втрату матері Марії, а ще шість днів тому були на зв'язку... Не віряться... Що війна забрала тебе, Степане. Скільки шляхів і доріг ти пройшов її нелегкими шляхами під вогнем і обстрілами. І у вівторок одна з них стала останньою. Дорога на позицію".

Леся Стасів-Машишин присвятила воїну віршовані рядки:
...Рідне село і дім...
Люди в чорному, вінки і квіти...
Він так хотів прийти сюди живим,

«...На відстані чекання і дзвінка... Живуть два серця... матері і сина...»

А вже везуть Степана хоронити...
Душа його прямує вже до Бога.
Хлопця везуть, а він прийти хотів...
Останній путь до рідного порога...
Поховали захисника у Підгайцях.
Щиро співчуваємо дружині Світлані, дітям - Марії та Юрію, рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

Серце перестало битися у лікарні

19 жовтня жителі Тернопільської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця м. Тернопіль, солдата **Петра Миколайовича КРИНИЦЬКО-ГО**, серце якого перестало битися 16 жовтня під час перебування на лікуванні у Тернополі.

Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

20 жовтня жителі Великодедерекальської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, стрільця-снайпера, уродженця села Великі Загайці, що на Шумщині, **Руслана Васильовича СЕРГЕСВА** (22. 12. 1989 р.н.), який загинув 20 вересня під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Нове Шахове Покровського району Донецької області.

Народився Руслан у багатодітній родині. У подружжя Валентини та Василя Сергеевич було 11 синів та доньок. Одну дитину подружжя втратило. Руслан - із двійнят із сестрою Людмилою, яка зараз проживає у Кутах. Був одружений. Підрастає дочка Сніжана. У рідне село навідувався рідко. Останнім часом проживав на Дніпропетровщині, неподалік від старшої сестри. Працював трактористом-комбайнером. Чоловіка мобілізували до лав ЗСУ у квітні цього року.

"Працьовитий, спокійний, завжди приходив на поміч близьким, - каже про військовослужбовця староста Олег Кадлубенко. - А ще - добрий, ввічливий, ніколи ні з ким не конфліктував".
Поховали захисника у родинному селі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Загинув, рятуючи свого побратима

22 жовтня жителі Тернопільської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, розвідника, мешканця м. Тернопіль, солдата **Кирила Юрійовича ДМИТРИЄВА** (28. 09. 2000 р.н.), який загинув 18 жовтня під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Мар'ївка Синельниківського району Дніпропетровської області.

Світлої пам'яті Кирило у 2017 р. закінчив Тернопільську ЗОШ №19, згодом навчався на різьбяр. Він був доброзичливим, любив подорожувати, цікавився астрономією, геологією. Влітку 2025 року став до лав Збройних сил. Побратими та друзі Кирила кажуть, що завжди пам'ятатимуть все те хороше, чого він їх навчив. Він був спокійним, справедливим і притягував людей своєю неймовірною енергією.

Молодий воїн залишив у вічному смутку маму Олену, яка працювала актрисою Тернопільського академічного обласного театру актора і ляльки. На сторінці театру згадали, що Кирил загинув, рятуючи свого побратима, і висловили співчуття своїй колезі.

Кирилу та всім полеглим захисникам Ольга Шелеп у соцмережі присвятила віршовані рядки:
...Ви прагнули перемогти дику орду...
І Перемогу разом святкувати!
І обійняти маму дорого,
Всіх рідних... Будувати і кохати...
Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

16 місяців надій та сподівань

22 жовтня жителі Купчинської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця 79-ї бригади, мешканця села Яструбове, що на Козівщині, **Віталія Олександровича КРАВЧУКА** (4. 11. 1997 р.н.), який загинув 30 червня 2024 року під час виконання бойового завдання поблизу села Парасковія Покровського району Донецької області.

Світлої пам'яті Віталій тривалий час вважався зниклим безвісти. Мати з сестрою Галиною розшукували, молилися, сподівалася... але, на жаль воїн повернувся "на щит".
Поховали захисника у рідному селі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

Добровільно став на захист України
22 жовтня жителі Козівської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, уродженця села Кальне, мешканця Козови **Василя Петровича БРИКА** (23. 09. 1973 р.н.), серце якого перестало битися 20 жовтня.

Світлої пам'яті Василь "навчався у Козівській ЗОШ №2. Після школи проходив строкову службу, після її завершення поїхав на заробітки за кордон. З початком повномасштабного вторгнення добровільно став на захист України. Боронив її незалежність та територіальну

цілісність у складі 68-ї окремої єгерської бригади. Під час служби отримав поранення, проходив лікування, отримав групу інвалідності. 20 жовтня у віці 52 років обірвалося життя захисника. Світла пам'ять про Василя назавжди залишиться в серцях рідних, близьких, побратимів та всіх, хто його знав і любив..." - повідомили у Козівській селищній раді.

Поховали захисника у Козовій.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Загинув під час виконання бойового завдання

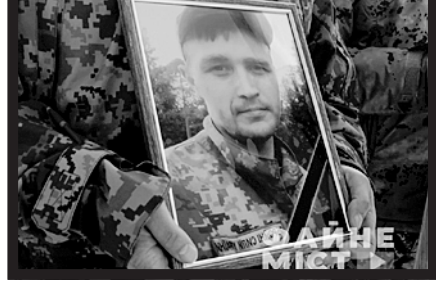

22 жовтня жителі Скалатської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, уродженця м. Скалат, мешканця села Панасівка, що на Підволоччині, **Романа Євгеновича БАРАНОВСЬКОГО** (31. 08. 1980 р.н.), який загинув 16 жовтня під час виконання бойового завдання.

Рідні та близькі згадують, що світлої пам'яті Роман був добрим, щирим, працюючим чоловіком, хорошим сім'янином, любив рибалити, багатьом допомагав.
"В скорботі схилиємо голову, біль, сум, сльози... немає слів, щоб підтримати матір, підтримати дружину Оленку з маленькими дітками... Боже, дай їм сили перенести той великий біль втрати..." - написала у соцмережі Марія Барановська.

Поховали захисника у рідному селі.
Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Півтора роки вважався зниклим безвісти

23 жовтня жителі Тернопільської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, уродженця м. Артемівськ (нині - Бахмут), мешканця м. Тернопіль, солдата **Михайла Ігоровича РВАЧОВА** (9. 10. 1993 р.н.), який загинув 8 квітня 2024 року під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Часів Яр Бахмутського району на Донеччині.

Як написав інтернет-портал "Файне місто", світлої пам'яті "Михайло та його родина родом з Донеччини. Сім'я виїхала із зони бойових дій з початком повномасштабного вторгнення. Одразу після того, як Михайло евакуював дружину та батьків з Бахмута, він став до лав ЗСУ в 2022 р. і майже два роки захищав нашу країну. Служив у стрілецькому батальйоні. Загинув, як розповів рідні, від прямого влучання зовсім неподалік свого дому.
Ще 7 квітня він виходив на зв'язок, а 15 квітня 2024 сім'я отримала звістку про ймовірну смерть Михайла. Тіло воїна повернули в межах обміну тілами полеглих. Лише нещодавно ДНК-аналіз підтвердив, що тіло належало йому. У Михайла залишилися мати Анастасія,

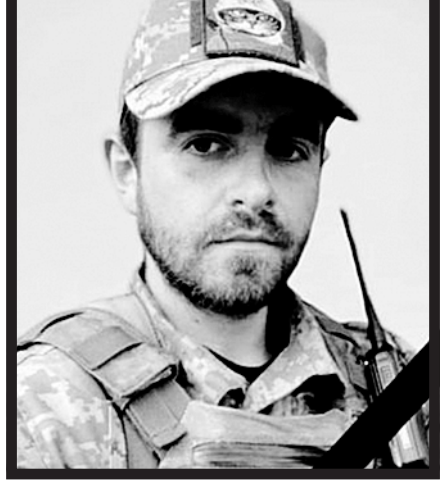
батько Ігор, старший брат та дружина Анастасія".

Дружина Михайла Анастасія журналісткам "Файного міста" розповіла: "Він був дуже світлою і чуйною людиною. Мав хороше почуття гумору і багато допомагав людям, іноді навіть на шкоду собі, але все одно не дивився на ніяку вигоду. Як тільки почалася війна, він сказав мені: "Я буду спокійний, коли ти будеш в безпеці". Він допоміг мені вийхати у Фінляндію, вивіз моїх батьків, у мого тата хвороба Альцгеймера. Потім подбав про своїх батьків і евакуював їх з Бахмута. Уже з Тернополя він пішов служити в армію. Ми одружилися в 2021 р., а 2022 нас спіткала війна. Майже два роки служив, а в квітні 2024 року пропав... Його командир одразу сказав нам, що навіть тіла не вдалося відшукати. Тільки велика вирва на місці влучання".

Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Повернувся в Україну, щоби стати на захист рідної землі

24 жовтня жителі Лановецької громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця села Вербовець **Сергія Анатолійовича ЗИСКА** (19. 10. 1991 р.н.), який загинув 17 січня 2024 р. під час виконання бойового завдання поблизу с. Вербове Пологівського району Запорізької області.

Світлої пам'яті Сергія знайомі та близькі згадують як доброзичливого, щирого, працюючого, позитивного налаштованого чоловіка. "До початку війни працював за кордоном, але після повномасштабного вторгнення повернувся в Україну, щоби стати на захист рідної землі. З січня 2024 року вважався зниклим безвісти. Та, на превеликий жаль, стало відомо, що відданий військовій присязі на вірність українському народові, 32-річний Сергій Зиско загинув на полі бою", - повідомили у Лановецькій міській раді. Після зникнення рідні Сергія розшукували, сподіваючись, що живий, але...
Воїн залишив у вічному смутку батьків, брата...
Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

Поховали на Черкащині

24 жовтня жителі Борщівської та Монастирської громад віддали останню шану військовослужбовцю, старшому бойовому медику роти вогневої підтримки 1-го батальйону територіальної оборони уродженцю м. Монастирище Уманського району Черкаської області, мешканцю м. Борщів, сержанту **Андрію Пилиповичу ПАСТУШЕНКУ** (12. 12. 1994 р.н.), який загинув внаслідок ворожого удару БПЛА 14 жовтня під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Дмитрівка Охтирського району Сумської області.

Світлої пам'яті Андрій "народився у родині Галини Якимівни та Пилипа Мифодійовича. Згодом родина переїхала на малу батьківщину Андрійових батьків у село Хейлове (раніше - село Петрівка). Мав сест-

ричку Людмилу та брата Петра. Після закінчення 9-го класу, у 2010 році, наш Герой вступив у один із технікумів. Закінчивши один із технікумів м. Києва, де здобув спеціальність інженера-механіка. Влаштувався на роботу у компанію "Doosan" (нині - "Develon"), яка є дистриб'ютором південнокорейської дорожньо-будівельної техніки в Україні та паралельно вступив на заочне навчання до університету. Завжди був щирим, привітним, доброзичливим, справедливим. Згодом, у 2016 р. нашого захисника було призначено директором компанії "Doosan" Західного регіону (місто Тернопіль). Тернопільщина зустріла нашого Героя з любов'ю та щирістю. Адже саме там Андрій зустрів кохану Олену, саме там вони у 2018 р. одружилися і там вперше взяли на руки свого сина Дмитрика.

З початком повномасштабної війни наш хоробрий земляк добровільно приєднався до ЗСУ та з 26 лютого 2022 р. був офіційно прийнятий на військову службу. Служив у 105-й окремій бригаді територіальної оборони спочатку на Донецькому напрямку, у місті Спирному біля Соледару, а далі - переведений на Сумщину. За зв'язку та хоробрість був удостоєний високої відзнаки Головнокомандувача ЗСУ - "Золотий Хрест", а також нагрудним знаком "Ветеран війни", медаллю "За службу в Україні" Тернопільської ОДА, почесною нагородою Сил територіальної оборони ЗСУ. Понад три роки у холод, спеку, дощ, сніг йшов у пекло війни рятувати життя... Мріяв, що повернеться додому з перемогою... Що буде бачити, як росте його син у вільній, суверенній, демократичній Україні..." - повідомили у Монастирській міській раді.

"Висловлюємо щирі співчуття нашій колезі - фахівчині із ветеранського супроводу Борщівської громади Олені Пастушенко, дружині загиблого, а також усій родині, друзям і побратимам Героя. Нехай Господь дарує Андрієві вічний спокій, а рідним - сили пережити цю невимовну втрату. Особливу підтримку хочемо висловити їхньому неповнолітньому сину - хай він відчуває опору родині, друзів і тих, хто поруч, навіть у цю тяжку годину", - йдеться в повідомленні "Ветеранського простору - Тернопільщина".

Поховали захисника у селі Хейлове на Черкащині.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять, честь і слава Герою!

24 жовтня жителі Тернопільської громади провели до місця вічного спочинку військовослужбовця, навідника гранатометного відділення взводу вогневої підтримки аеромобільної роти, мешканця м. Тернопіль, солдата **Юрія Володимировича РАДКОВСЬКОГО** (4. 05. 1983 р.н.), який загинув 2 листопада 2024 р. під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Антонівка Покровського району Донецької області.

Світлої пам'яті Юрій "здобув освіту радіотехніка, любив музику, працював на різних роботах. 4 вересня 2024 р. був мобілізований до армії й розпочав службу навідником гранатометного відділення із позивним "Тон". Він обрав цей позивний, бо працював деякий час на "Радіо Тон". Після 2 листопада 2024 р. Юрій перестав виходити на зв'язок і майже рік вважався зниклим безвісти... Його тіло повернули в Україну в межах обміну тілами шести тисяч полеглих захисників у червні 2025 року. Лише нещодавно експертиза підтвердила, що тіло належало Юрію Радковському. За Юрієм сумувати мати Оксана, брат Володимир та вся родина", - пише "Файне місто".

Мати Юрія розповіла журналістці "Файного міста": "Юра був добрим та слухняним, спокійним та ввічливим. Це скажуть всі люди, а не лише я, його мама. Ми жили вдвох, бо мій чоловік помер. Він добре вчився, сам здобув диплом на державному навчанні. Я їздила до нього в Рівне на полігон, коли він проходив навчання. Потім вже був поганий зв'язок. Я довго чекала і вірила, що, можливо, його хоч у полоні тримають. Але його така доля спіткала...".
Поховали захисника на Пантеоні Героїв Микулинецького кладовища у Тернополі.

Щиро співчуваємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

Закінчення на 2 стор.

Свобода

Головний редактор Тарас Савчук

Відповідальний секретар Віктор Уніят
Літературний редактор Наталія Гавришко
Редактор відділу Галина Вандзеляк
Бухгалтер Галина П'ятківська
Рекламний відділ Оксана Волошина

Індекс видання: 40184.

Е-mail редакції: reklama-svoboda@ukr.net, svoboda-te@ukr.net. Сайт: svoboda.te.ua

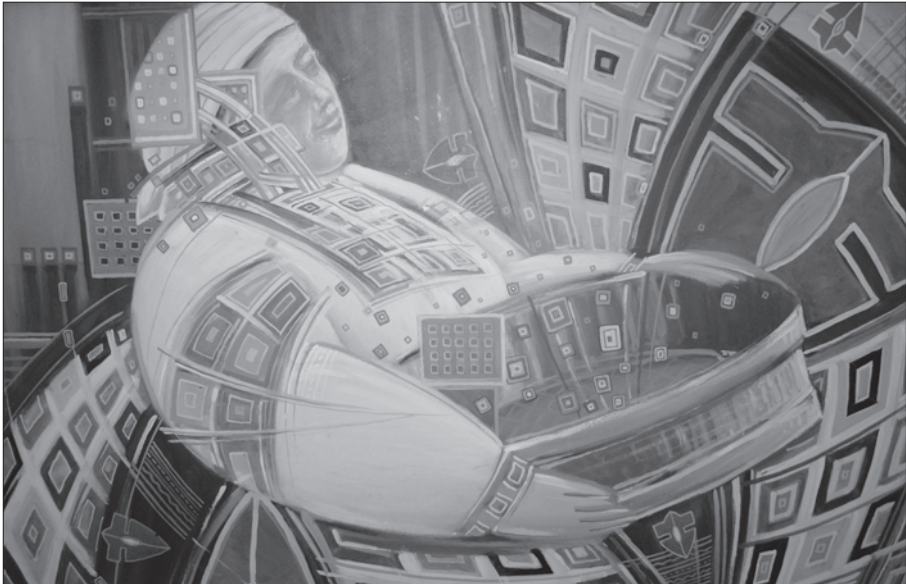
Віддруковано: ТОВ «Поділля-Тер», м. Тернопіль, тел. (0352) 52-27-37, (067) 352-18-51, сайт www.a-print.com.ua. Замовлення № 1528. Тижневий тираж 9202

Висловлювані авторами думки можуть не збігатися з позицією редакції. Редакція залишає за собою право редагувати і скорочувати тексти. Оригінали не рецензуються і не повертаються. Лістування з читачами - лише на сторінках газети. Матеріали під рубрикою «Політична трибуна» надруковані на правах реклами. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Творчість і волонтерство - два рівних є крила

Заслужений художник України Микола Шевчук з Тернопілля зустрічає свою 60-ту осінь

Шістдесятий жовтень прийшов у життя заслуженого художника України, члена Національної спілки художників України, лауреата обласної мистецької премії ім. Михайла Бойчука та конкурсу "Людина року Тернопільщини-2015" Миколи Шевчука. Він також займається викладацькою роботою з 1995 року в Теробовлянському фаховому коледжі культури та мистецтв, де став й одним із засновників відділу декоративно-ужиткового мистецтва.

У творчості пан Микола - багатогранний. Займається станковим і монументальним живописом, графікою та скульптурою, працює й у декоративній техніці. Мав уже чимало персональних виставок. Душа його - волинська. У Шумській міській громаді на Тернопіллі - коріння Миколиного роду, хоча сам народився вже за кілька кілометрів від прадідівських місць - у селищі Смига, що на Рівненщині. Студентські роки водили його у пошуках знань спочатку до Кременця, відтак - до Львова. Але зріле власне життя поєднав з кияким містом Тербовля Тернопільської області, звідки походить його дружина Оксана.

Можливо, й не даремно з'явилася в його долі Тербовля - місто, якому з першої писемної згадки вже понад дев'ять сторіч. Адже стародавнє якнайширше знайшло відображення в творчості пана Миколи. В іконографії свято дотримувється візантійської манери написання. Скільки творить, стільки сюжети картин пов'язані з українськими народними переказами, казками, піснями, давньоруськими літописами, дохристиянською добою. Усе дитинство він провів з дідусям і бабусею на Шумщині, чимало легенд розповіли вони внукові. Дитяча пам'ять закарбувала назавжди безкраї поля з житамі й пшеницею, з яких не було видно йому світу - лише налитий дорідний колос, полум'я червоних маків і синь волошок. Він стояв між землею й небом, заслухався у спів жайвора, задивлявся, як стрибають прудко барвисті коники-стрибунці, що, бувало, не раз губив дорогу додому. Але страху не відчував. На шлях якось виходив, зате переповнений був красою природи й ливув до неї знову й знову. Цей відгомін дитинства залишився нині й на полотнах художника - у пейзажах, квіткових композиціях. Квіти він любить не лише відтворювати пензлем, а й вирощувати. Кілька сотих власного городу щороку відводить для них. Поратися біля них навчила мати. Трьох синів народила вона. Міряла про доньку-помічницю, та не судилося. Проте батьки навчили хлопців однаково шанувати як "чоловічу", так і "жіночу" роботи. Тож і квіти сіяли брати, і біля кухні матері допомагали. У самого ж Миколи після одруження з красунею Оксаною народилися такі донька Марійка, нині вже теж знана у краї художниця Марія Тимчук.

Живописний всесвіт

З Миколою Шевчуком я познайомився 15 років тому, коли напередодні Великодня завітав до його хати, аби підготувати матеріал до газети "Урядовий кур'єр" про його цикл "Писанки". Він не лише відтворив писанки на полотні, а осмислив її орнаменти, кольори, символи. Задля цього прочитав чимало відповідної літератури, вивчав писанкарську науку, традиції всіх українських регіонів, ознайомився на виставках, у колекціях з розмальованими-розписаними яйцями. "На писанках знайдете не лише прості елементи, що символізують певні побу-

тові речі, - ділився думками художник. - Від них віє філософією життя. Давні мислителі, напевне, різними знаками закодовували чи подавали інформацію про власне розуміння сутності людини, її буття, а також взаємин, обрядів, всесвіту". Лише кілька назв полотен на цю тему: "Подільська княгиня", "Покутські стріли", "Решето", "Буй-тур", "Гуцульські риби", "Дзвіниця", "Сорок клинців". А от "Полтавське воркування", на моє щире прохання, навіть прикрасило обкладинку моєї книжки "Життємір".

Звісно, про всі твори Миколи Шевчука й не розповісти. Згадаю хіба ті, які викликали захоплення, зокрема, в мене, або ставали знаковими для самого автора. Як-от "Прихилилося небо". До творення цієї роботи спричинилися радісні подія в особистому житті - художник тоді став дідусям. Ця картина - стилізація на тему українських народних казок. Дідусь бавить внучку, до його хати прихилилося небо, як ознака щастя, втіхи, а лагідна хмаринка стала своєрідною забавкою-таракхальцем для немовляти.

Пан Микола тривалими роками стає якщо не учасником, то більше того - організатором пленерів. Уперше на такому заході я побачив його в липні 2013 року у селі Жуків біля Бережан. Справжня філософська та історична драма нашого народу постала тоді з його роботи "На Україні мелять жорна". Це своєрідний творчий відбиток страшних подій першої половини минулого століття. Лірник грає та розповідає і про трагізм власного життя, і доле всього українства. Видніється хрест, який в Жукові на місцевому цвинтарі поставили у пам'ять про polegлих січових стрільців та воїнів УПА. Поруч - розп'яття та жорновий круг. На передньому ж плані картини автор зобразив три колоски ячменю й пшениці. Їх буревій воєн, голодоморів трохі зігнув-похилив, але вони не впали, а отже, обов'язково піднімуться, заколосяться щедрим зерном, і головне - малий колосок набереється силимиці, забуде життям, його не зможуть змолоти ті нещасні жорна, він дасть майбутнє разом з озиминою, що вже зростає. Молоде колосся постає символом української юні, якій йти в майбутнє гідними будівниками своєї держави.

"Псалми Івана Богослова" - це назва другої картини пана Миколи. Вона вже більше тяжіє до релігійної тематики. На тлі старовинної жуківської церкви, що зведена на честь святого, апостола та проповідника Івана Богослова, канти виконує лірник (його прототипом став учасник пленеру - відомий львівський художник Михайло Безпалків). З-під пензля Миколи Шевчука вийшла тоді й третя "лірницька", але вже декоративна робота - "Велик День", де автор, серед іншого, зосередив увагу й на елементах писанок різних етнографічних районів України.

Місцем Миколиного пленерного всесвіту воістину став Марійський духовний центр у Зарваниці. Сюди впродовж років він привозив своїх колег

як організатор живописних акцій просто неба "Вікно у Небо. Зарваниця" та "Тобі, Богородице!". На цю добру справу отримав навіть благословення від глави УГКЦ Блаженнішого Святослава (Шевчука). Якщо плерен "Тобі, Богородице!" взявся за започаткування сакральної колекції Зарваниці, про яку ще колись мріяв митрополит Андрей Шептицький, то іконописний "Вікно у Небо. Зарваниця" поставив перед собою завдання - творити образи для церков Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ. Примітно, що на таких мистецьких заходах писали ще образки янголів-охоронців для українських воїнів. Особливістю плерену "Тобі, Богородице!" стало й те, 2023 року його учасниками були лише художники.

Микола Шевчук любить писати також портрети українських світоців. Зокрема, працював над втіленням образів ватажка опришків Олексі Довбуша, козацького полковника Морозенка. А от Дмитро Вишневецький постає одразу з двох його картин. На одній легендарний військовик зображений з луком на тлі родинного палацу в селищі Вишнівець, в якому народився, інша показує Байду на тлі Хортиці. Створив також портрети гетьмана Павла Скоропадського, видатної співачки Соломії Крушельницької, українського поета, радянського політ'язня Василя Стуса. Поет-борець намальований на полотні на тлі темного та світлого кольорів - символів холоду й тепла. А ще автор додав до портрета стилізований образ калини як знаку України, яка була у серці Василя Стуса завжди. Навіть епосному козаку Мамаю вирішив надати образ Михайла Бойчука, одного з основоположників монументально-го мистецтва України ХХ століття, якого сталінський режим репресував, а відтак стратив. На портретах Миколи Шевчука постають й нинішні захисники України. Є серед таких робіт і портрет полеглого Героя Володимира Пятака, тіло якого Микола Шевчук dopravляв з одного з моргів Дніпра до родинного села Дарахів на Тернопіллі. Варто зазначити, що Володимир десять років перед тим за "зеленою картою" став проживати у США, спочатку в Делтройті, а потім - у Чикаго. 2014 року приїхав відвідати батьків і здав квиток на зворотній авіарейс та пішов на фронт. 25 січня 2015 року в бою за висоту 307,5 біля с. Санжарівка на Донеччині загинув. Тоді йому та його побратимам вдалося знищити три танки та чимало живої сили противника. Микола Шевчук про останній бій Володимира мав розмову з командиром взводу, в якому служив Герой. Тож історію цього історичного моменту зафіксував пензлем на полотні. Портрет Володимира Пятака придбали у США, кошти витратили на потреби ЗСУ.

На струнах доброго серця

Микола Шевчук енергійний не лише на мистецькому та духовному поприщі. Він активний також у громадській

діяльності. 1990 року, навчаючись у тодішньому Львівському політехнічному інституті, брав участь в акціях непокори, що отримала назву Студентської революції на граніті. Коли 2004 року розпочалася Помаранчева революція, подався до столиці, аби стати в лави протестувальників. Звісно, Революція Гідності теж поклікала пана Миколу на барикади. Сумління, власні переконання не дозволили йому бути осторонь страшних подій, які опісля Майдану приволокла на нашу землю російська агресія. Він разом з деякими майданівцями 2014 року організувалися в громадську волонтерську організацію "Тербовлянська вежа". Завжди були на зв'язку з фронтовиками, знали про всі нагальні потреби воїнів. Чого лише не доправляли на вогненний схід країни впродовж років - від плівки, шоломів, берців, термобілизни до ключів для ремонту вантажівок, бронетехніки, буржуйок, скоб...

Митець переконаний, що треба самому побачити, пережити будь-які події, щоб писати картини, творити скульптурні композиції, інакше це будуть нещирі твори. Тому він був на Майдані, з фронтовиками - на передовій, спілкувався з ними, бачив, скільки поту й крові проливає ратна справа. Пан Микола став автором першого в Україні пам'ятника Небесній Сотні, який урочисто відкрили в м. Тербовля на початку червня 2014 року. Здається, ця скульптурна композиція увірвала в себе всі символи Революції Гідності, тож її можна читати, мов розгорнуту книгу. 2016 року Микола Шевчук разом з відомими художниками Богданом Ткачником, Олегом Шупляком, Михайлом Дирбавкою та Богданом Бринським відкупилися на пропозицію обласної та районної влади написати ікони в каплиці, яку звели на вшанування пам'яті polegлих січових стрільців на горі Лисоня поблизу міста Бережан.

Якщо не у військових лавах, то маєш щось робити для фронту - так повинен постановити собі кожен українець, упевнений заслужений художник України Микола Шевчук з м. Тербовля на Тернопільщині. Адже лише разом можна перемогти цинічний та завищений рашизм. За армією має стояти надійний тил, а отже, треба сумлінно працювати, сплачувати податки, займатися доброчинністю. Пан Микола вірний цьому обов'язку, як і творчості. 30 жовтня, в день свого 60-річчя, він запросить шанувальників власного таланту до Тернопільського обласного художнього музею на персональну виставку "У нашій раї на землі..."

Микола ШОТ
На світлинах: Микола Шевчук довершує роботу над створенням образу Дмитра Вишневецького (Байди); "Решето"; портрет Василя Стуса; перший відкритий в Україні пам'ятник Небесній Сотні у м. Тербовля на Тернопільщині, скульптор Микола Шевчук; "Прихилилося небо".

Світлина автора

Депутат з Тернопільщини на фронті - з перших днів війни

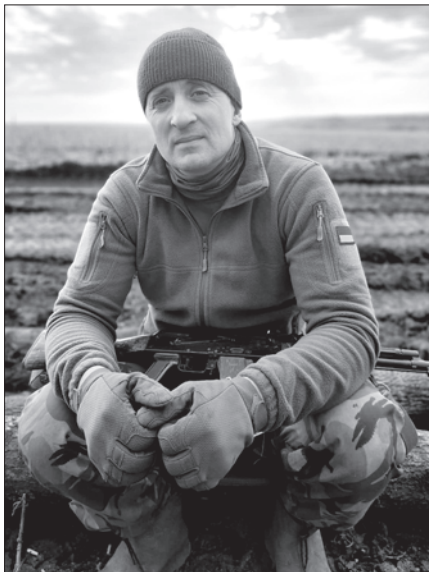
■ За днів 10 до повномасштабного вторгнення депутат Сергій Бондарчук добровільно прибув в один із ТЦК та СП Тернопільщини та підписав контракт щодо проходження військової служби у складі 44 ОАБр імені гетьмана Данила Апостола Оперативного командування «Захід» Сухопутних військ Збройних сил України.

Тоді ніхто не знав, що фактична військова служба гармаша розпочнеться з участі в активних бойових діях...

Строкову він служив у далекому 1998 році. Тому його скерували в один із навчальних центрів. Мав стати мінометником. Але...

Все змінило 24 лютого 2022 року. Сергій Бондарчук прибув у ТЦК та СП, йому подякували за сумлінність і запропонували кілька варіантів подальшого проходження військової служби. Він обрав саме 44 ОАБр імені гетьмана Данила Апостола.

«З нашого містечка дуже багато хлопців долучилися саме до цієї бригади. І я разом із ними. Спочатку потрапив у протитанкову бата-

рею, в її складі воював на Житомирщині, Київщині, потім на Запоріжжі. Там і був переведений в артилерійський дивізіон», - розповідає 46-річний командир відділення.

Спочатку старший солдат був вражений, побачивши американську гаубицю 777, порівнявши її з маленькою протитанковою гарматою. Це справді дуже маневрена і грізна зброя! Точна, відносно легка, влучна.

Тепер доводиться вносити корективи в бойову роботу через постійну наявність у повітрі ворожих дронів. Тому до всіх інших якостей додалася головна: швидкість відпрацювання ворожих цілей і передислокація з максимальним маскуванням.

«Злагоженість колективу - це основне! Ми з хлопцями вже розуміємо з одного погляду, в будь-якій ситуації можемо підміняти один одного, - розповідає Сергій Бондарчук. - А ще важливі досвід та інтуїція. Пригадую, тільки ми відстрілялися, як у відповідь метрів за 100 до нашої позиції вибухнув ворожий снаряд. Командир гармати наказав негайно розосередитися, і ще не встигли ми добігти до укриття, як другий снаряд вибухнув біля переднього брестеру нашої гармати. Якби ми там перебували, то посікло б усіх... А так усі вціліли і продовжили бойову роботу».

Він зазначає, що на фронті стало багато більше злагодженості між різними з'єднаннями. Спільно вдається ефективніше знищувати рашистську погань.

Сергій Бондарчук народився в селищі Скала-Подільська на Тернопільщині, обраний депутатом місцевої територіальної громади. Позапартійний. 46-річний воїн не одружений. Батьки у захисника Украї-

ни вже померли. Що думає про депутатську брону, про таку малу кількість обранців громад, які добровільно прийшли в армію?

«Мабуть, все треба оцінювати індивідуально, потрібно розбиратися в кожному конкретному випадку. Є такі люди, які мають хворих стареньких батьків, і потрібно біля них постійно бути, щоб доглядати. А є й такі, які не воювали і ніколи воювати не підуть... А в армію може прийти кожна цивільна людина, яка раніше була дуже далекою від військової справи, бо тут усьому навчать. Якщо є бажання навчитися, вона це обов'язково реалізує! Головне - мотивація! І тоді все буде супер!» - вважає старший солдат.

Планів після припинення бойових дій у Сергія Бондарчука наразі немає. Як і інші побратими, очікує на системні зміни в Україні на четвертий рік повномасштабної війни з російськими окупантами.

Повне відео за посиланням: <https://www.facebook.com/reel/32339374142327789>

Прості люди. Непроста робота. Будь поряд з мужніми та відважними воїнами 44 Окремої артилерійської бригади імені гетьмана Данила Апостола. Захистимо Україну разом! Війна не закінчиться без тебе! Долучайся! <https://forms.gle/XptveGP93mhPthot9> Тел.: +380984821003.

Відділ зв'язків з громадськістю управління комунікацій Оперативного командування «Захід» Сухопутних військ Збройних сил України.

Фото відділення комунікацій 44 ОАБр імені гетьмана Данила Апостола та з особистого архіву Сергія Бондарчука.

«...На відстані чекання і дзвінка... Живуть два серця... матері і сина...»

**Закінчення.
Початок на 2 стор.**

Загинув на Запоріжчині

24 жовтня жителі Зборівської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця, мешканця села Присівці, старшого солдата **Івана Івановича КАВЕЦЬКО-ГО** (24. 03. 1975 р.н.), який загинув 15 жовтня під час виконання бойового завдання поблизу села Новогригорівка Запорізької області.

Світлої пам'яті Іван "був вірним присяг, мужнім воїном і щирим патріотом. Його подвиг назавжди залишиться у пам'яті громади, у серцях усіх, хто його знав і шанував..." - повідомили у Зборівській міській раді.

Поховали захисника у рідному селі. Щиро співчуємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і слава Герою!

**Жорстока війна забрала
у дітей батька...**

24 жовтня жителі Саранчуківської громади провели останньою життєвою дорогою військовослужбовця 105-ї окремої бригади територіальної оборони ЗСУ, уродженця села

Рибники, що на Бережанщині, головного сержанта **Василя Миколайовича ГУЛУ** (10. 01. 1987 р.н.), який загинув 14 жовтня внаслідок артилерійського обстрілу під час виконання бойового завдання поблизу села Дмитрівка Охтирського району Сумської області.

Світлої пам'яті Василь "був призваний на військову службу під час мобілізації 21 листопада 2023 року... 38-річний воїн загинув на Сумщині. Жорстока війна забрала у дітей батька, у дружини - чоловіка, у родини - брата..." - повідомили у Саранчуківській сільській територіальній громаді.

Поховали захисника у рідному селі.

Щиро співчуємо рідним і близьким, друзям і побратимам...

Вічна пам'ять і слава Герою!

**"На долю чоловіка випали
тяжкі випробування..."**

Віталія Петровича САНИЦЬКО-ГО (10. 05. 1982 р.н.), серце якого перестало битися 23

жовтня під час тривалого лікування важкого захворювання. Світлої пам'яті Василь "навчався у Козівській ЗОШ №1 та Козівській гімназії ім. В. Герети. Після закінчення школи продовжив здобувати освіту у Тернопільському національному економічному університеті та

Тернопільському кооперативному фаховому коледжі. Все життя був працьовитим чоловіком, їздив на заробітки за кордон. У 2015 році одружився, у подружжя народилася дочка. На долю чоловіка випали тяжкі випробування - у 2020-му він втратив доньку, згодом пішла з життя його матір. На початку повномасштабного вторгнення Віталій вступив до лав ЗСУ. Під час служби отримав важку контузію. Проходив тривале лікування, отримав групу інвалідності. 23 жовтня внаслідок важкого захворювання обірвалося життя захисника. Віталій був люблячим сином і братом, добрим другом та вірним побратимом. У покійного залишилися батько та сестра..." - повідомили у Козівській селищній раді.

Поховали захисника у Козіві.

Щиро співчуємо рідним і близьким, друзям і побратимам...
Вічна пам'ять і шана Герою!

В. Н.

Відкрили Алею пам'яті

■ 26 жовтня в селі Коцюбинчики Гусатинської громади відкрили Алею пам'яті. В російсько-українській війні з громади загинули 22 воїни.

На металевій конструкції Алеї розмістили світліну Петра Фижика. Він загинув від ран, отриманих внаслідок обстрілу поблизу населеного пункту Макіївка Луганської області. Бійцю було 29 років.

На захід зібралися представники селищної ради та старостинського округу, рідні та близькі загиблого Героя, місцеві аграрії, вчителі, учні, жителі сіл Коцюбинчики, Сокиринці, Босири, Зелена.

Війна і публіцистика

*«Боже милосердний, душа розривається на клепки...
Нехай тіло кожного загиблого українського воїна
буде розпізнано, знайде родичів і поховане гідно»*

З великим жалем я звертаюся до надзвичайно трагічної і сумної сторінки в історії російсько-української війни — обміну тілами загиблих і їх розпізнавання. Таких українських загиблих — дуже і дуже багато. Наскільки мені відомо з окремих повідомлень у ЗМІ, на які я раніше звернув увагу, на Україну від початку війни повернули вже 15 тисяч тіл, з них — 10 тисяч цюгоріч. Зокрема, 6057 тіл загиблих отримала Україна в межах Стамбульських домовленостей, і це відбулося на початку минулого літа. Тоді тіла в мішках привезли у рефрижераторних вагонах і передали до різних міст, зокрема до Бучі, Харкова, Одеси, Полтави і Тернополя. Тут ідентифікують репатрійовані тіла, яким спочатку присвоюють порядкові номери.

Розпізнавання тіл — це надзвичайно складна робота. Щоб її прискорити, фахівці працюють у три зміни. А це прискоренню ідентифікації тіл загиблих, зменшенню навантаження на систему ДНК-експертизи сприятиме механізм, який нещодавно запропонували в Інституті судових експертиз Мін'юсту, — використовувати для розпізнавання відбитих великих пальців рук, які раніше бралися при оформленні закордонних паспортів — 35 мільйонів. Такі відбитки пальців, відібрані з тіл загиблих, можуть бути порівняні з цими даними за допомогою спеціального програмного забезпечення. Це здійснюється протягом кількох хвилин.

Ще про деякі деталі ідентифікації тіл загиблих українських воїнів.

Подкуди, наприклад, у Полтаві (в області вагони доставили тіла тисячі українських воїнів) це здійснюється також і в польових умовах — у наметах, встановлених за містом біля залізничної колії, оскільки морг не в змозі розмістити таку кількість тіл. У Тернополі загиблих ідентифікують на території психоневрологічної лікарні. І якщо нині ми дізнаємося, що є звістка про того чи іншого Героя, який загинув рік-два тому, то ці імена й були встановлені у результаті таких спільних досліджень. Це — титанічна, болюча, страшна і важлива робота, яку я прирівнюю до покути. Ось як пишуть про полтавську битву за імена: «Поблизу залізничної колії працюють десятки спеціалістів: слідчі, судмедексперти, вибухотехніки. У повітрі стоїть сильний трупний сморід — багато тіл у стані глибокого розкладання». «Боже милосердний, це важко читати, душа розривається. А щоб зробити таку роботу, то треба мати і досвід, і силу волі, і залізні нерви». «Як боляче читати такі новини. Душа розривається на клепки від розуміння того, скільки хлопців померло на війні, скільки

родин чекають на звістку про те, що вони живі. А потім дізнаються, що ідентифікували тіло». «Моя повага робітникам. Нехай тіло кожного загиблого українського воїна буде ідентифіковано і знайде родичів та буде поховане гідно».

Цифра «6057» — стільки тіл українських захисників, які загинули переважно в Курській області. Про це 3 червня в радіоефірі сказала народна депутатка України Софія Федина. Загалом українську військову операція на території держави-агресора оцінюють по-різному: арміїці і прості люди. Я — з простих людей, я не виправдовую, і мені дуже болять за таку велику кількість смертей, і навіть за одне втрачене життя. Але на Курщині загинули не тільки ті українські воїни, яких повернули у мішки, жовт втрат під час виконання цієї операції було значно більше. Надто дипломатично висловився у своїй статті Валерій Залужний, який наголосив, що ціна Курської операції йому не відома, «проте очевидно, що вона була надто високою».

Чи треба замочувати, що тіла загиблих залишаються на полі бою після того, як українські військові відступають і не мають змоги підібрати вбитих чи важкопоранених, які без не наданої вчасно медичної допомоги помирають, хоча за сприятливих обставин могли б вижити... Так само потрапляють до «полону» і російські загиблі. Та й будемо відверті в іншому, про що чомусь не заведено говорити. Тіла загиблих українських воїнів не потрапили б додому, якби їх не підібрали із землі і руїни саме ті, хто їх і вбив: зойчно чи недавно... Це — гуманність чи блязнірство? Чи саме нинішніми звичаїми і правилами війни регламентовано таке милосердя у ставленні до загиблих, завдяки якому їхні рідні, у разі упізнання тіл, мають змогу здійснити гідне захоронення?

Я не знаю...

І називаю ще одне ім'я - Василь Драбишинець, з Тернополя. Він — знаний український поет, талантом якого, як і творчостю багатьох інших тернопільських поетів і поеток, я захоплююся. Про нього писав у газеті «Свобода». Маю у своїй бібліотеці майже всі Василеві поетичні збірки, які він подарував мені. Йкий стосуюнок до нинішньої війни має поет, про якого згадую? Прямого ніякого... Василя Драбишинець передчасно не стало ще задовго до війни. Пішов із життя бунтарський характер, який про себе сказав: «...Цей світ мені записував права, які душа сприйняти не хотіла». І я тільки можу уявити собі, як гнівно писав би поет про російських загартників, як таврував би цих злочинців — усіх негідних людей він в одному з віршів емоційно назвав «ці кляті вироки-козли»... Я ж — асоціюю Василя з війською тому, що тіла загиблих українських воїнів перевозили у рефрижераторах, а Василь (за фахом — журналіст, але завжди — робітник) свого часу і працював механіком таких білих поїздів, тож, мабуть, протестувала б його душа, адже поетові особливо боляче було б усвідомлювати, як пристосову-

ють ці потяги нині. Механік і поет, який, як він сказав про себе, об'їздив «всі країни СНД»: до південних пісків, до Заполяр'я, Воркути і до Байкалу. Цим маршрутом присвятив цикл віршів «Російський меридіан» (збірка «Тіні у розбитих рамах», 2003 р.), віршів не хвалебних, а правдивих... Про свої поїздки («Пів земної кулі я проколевсив...», «Полинові шляхи», 1997 р.) писав поет і в інших своїх книгах.

Летіла даль, і я за нею вчвал, Були і Північ, Південь, Схід і Захід. Нас було так, немов дев'ятий вал, Що насміхались турки і казахи. Із нас, «хохлів», сміялись москалі, Глуха тайга і тундра в заметілях. ...Тож ким і чим були ми на землі, Якщо не знали, що таке неділя? (Із поетичної збірки «Пливу Дніпром в човні Богдана», 2000 р.) Я в Байкалі — ноги мив, В Каракумах — ривов вудив. ...Та з відкритими людьми Зустрічався скрізь і всюди. (Із поетичної збірки «На руїнах наших душ», 2001 р.) В нас явори схилялися додолу, А поїзди гриміли у Сибір. Кого спитати мав про людську долю, Якщо ніде не вріз сам собі? (Із поетичної збірки «Діалоги супроти ночі», 2000 р.)

І ось ці москалі, які, з словами поета, колись «сміялись з нас», тепер, можливо, є військовими, скажімо, із Сибіру, куди «гриміли» Василеві поїзди, і вбивають українських воїнів. А коли роз'єднувалися республіки, то з Тернопільщини на Схід (мені так запам'яталося, можливо, десь неточно) передали до тисячі рефрижераторних вагонів. Тож для мене однозначно в одну колію вишкочуються: і поетові білі мирні потяги, біля яких він колись працював, і які колись із Заходу на Схід перевозили м'ясо тварин, і такі ж білі поїзди, які тепер, вже у воєнний час, зі Сходу на Захід перевозять у мішках тисячі полеглих українських солдатів...

...Хай згине наш ворог увесь до ноги, Благаю богів, щоб Україна воскресла! (Із поетичної збірки «Діалоги супроти ночі», 2000 р.) Я вкотре прочитую книжки поезій Василя Драбишинець, якого можна із задоволенням цитувати безкінечно, і вкотре переконаюся, що поет завжди писав оголено і порочно. Він щось передчував: «Кого спитати мав про людську долю». А, вдаючись до військової термінології, поет писав: Чи ми — дивізія «штрафна»? Чи ми піддослідні нікчеми? Чи нас диявол всіх найняв, Що ми від нього не втечемо? (Із поетичної збірки «Тіні у розбитих рамах», 2003 р.)

Леденіє душа моя від думок про страшні жертви війни: і ті, що в могилах, і ті, які поки що в мішках - у холодних вагонах, у кузовах машин-рефрижераторів чи у наметах десь на околицях міст, біля залізничних колій. Справжніми героями є експерти, які працюють з тілами загиблих воїнів і зменшують кількість безіменних Героїв. Якими словами мовити про їхню професійну і громадянську самовідданість, про біль наших важких втрат і світло нашого подвигу? Нехай бодай би тими кількома римованими рядками, які народилися у пору бабиного літа і в осмисленні жажіть війни...

Вбитих задля реберця худобин. Мій Васильку, хто б тебе примусив Уявити потяг на таку подоби?

5.

У двадцятім й першому столітті В Україні дня нема без бою. А коли втішають трави розмаїттям, То в мішках людей везуть, як бараболо... Поїзди їдуть, мабуть, ще ті, Що на Схід везли харчі

Вірш - реквієм

*Як згадаю, що ховали війни
в тих мішках, у білому вагоні...
(Написано з відчаю)*

1.

Поїзди летіли білі-білі, Розсікали гаму кольорів... Поїзди везли із Тернополя Провіант і смуток яворів. Дискі накрутили четверть віку, А Земля зробила безкіл кіл, І тоді в холодні потяги без вікон Склали штабелі солдатських тіл... Ними були поїзди забиті... Мертвих тіл багато - тисяч кілька. Правда, без імен, їх треба відродити Для родин, які чекають звісток у поштових скриньках!...

2.

А поки що в застібнутих мішках Покійники існують, як примари. Хоч мають порядкові номери, та в дужках Примітка: «Безвісти пропалий». Отож, багато треба ще зробити, Щоби ім'я на мертвого вказало. А поратись в мішку, де тіло, давно вбите, - Цей труд героїський визнати замало... Як імена відкриють, то нарешті З'єднати можна береги мостами: Син чи батько з іменем воскреслим На порозі хати й на Алеї стануть...

3.

На війні, буває, щось применшують. А, буває, збільшують масштаб. У мішках — трагедії завершени... Що в житті ми робимо не так! Всіх полеглих, мабуть, і не ділять: Хто і як у вічність відійшов? Та не всім куток в землі одразу зміряють, Багатьом загиблим яма спершу — то мішок...

Так було, бо не було могили, Клади у мішки не випадково. Чи не всі вони так згодом ляжуть до труни,

Як тоді, коли ховали в «ковід»? Ці мішки з тілами у вагоні, І сльоза на маминім лиці Будуть душу мучити до сну Та на серці множити рубці. Не один війською я болюю, Не лише мені вона руйнує світ. Де кінець твоїм стражданням, Україно? Коли Бог людей на мир благословить?

Всі собі зізнаюсь про війну, Будемо чесні, зрячі, не лукаві. Скажем правду про її ціну: Це - дорожче значно, ніж... розлити каву...

4.

Жив поет віршами.... Знав простуди, Бо завжди мав справи з холодами. Він не знав, що озвіріють люди І його вагони встелять мертвими тілами. Для поета вогник миготів, Як під стук коліс писав свої катрени. Нині - це вагони мертвих тіл, Тут не рими, тут шукають - гени... А тіла вкладають, як клаци колись туші

для зголоднілих. А тепер під гаслом: «На читі!» До вкраїнських міст привозять тіло... Хоч щитів й мечів давно нема, Вислів цей з військового повернувся. І зв'язок він має, зокрема, Із трагічним відступом від Курська...

6.

Чому загиблі втратили ім'я? Не видали солдатам медальйонів? Чи документи ворог в кулаці зім'яв, Як мертвих брав «гуманно» до полону? А там - чекання, обмін і намет, Експерти опрацюють останки... Та скільки зберегло прикмет Тіло, часом знищене, як танком? Спішуть з тіла те, що буде зримо: Смерть раптова, чи могло ще жити? Та був відступ, пекло, й побратими Мали взяти чи, на жаль, лишити? Вічність й дні минули від боїв... Та й дощі загиблих поливали Разом з крапельниками сльозин, Що стікали по обличчю мами... Ще могли потішитись ворони, Дикий звір сіпнути за рукав... Не тримають мертві оборони, А хіба про це ніхто не знав?

7.

В теплу пору бабиного літа Думаю про те, що буде далі. У намети увірветься віхола І морозом всіх живих придавить... Очевидно, знайдуться «буржуйки», Хоч тепла від них наполовину. Зблизька пічка ще зігрів руки, Але холод вчепиться за спину... Тож мій голос - за настання тиші. Певен, і від мене щось залежить. Я не з тих, хто каже: «Не колише...» Та боюся траурних кортежів. Правда, ім і по війні ще бути. Бути, і як землю вкріє іній, Бо така вона, робота, як покута, - Із мішків ще довго воскресати ім'я...

8.

Прийде час історії війни, То напишуть, як вона вбивала, Як для розпізнавання одних Долучились наш Тернопіль і Полтава... Незліченно буде експонатів. Під музейним склом - мішки... Не новенькі, з кантом, як при святі, А саме ті, де мертве тіло було і кістки...

9.

Ляже тема на папір печально. Хоч від цього стане мені легше. Бо тіла в мішках — це стогони прощальні, Біль яких що в світі перевершить? ...Буду я молитись, як повільно Йтиме кожен поїзд вздовж перонів. Бо згадаю, що ховали війни В тих мішках, у білому вагоні...

**Михайло ІВАЩУК
м. Тернопіль**

Р.С. 23 жовтня Україні передали ще 1000 тіл загиблих українських воїнів.

Не повторюймо помилок минулого

■ Нині Україна переживає не найкращі часи. Президент США Дональд Трамп проводить політику, вигідну путіну, лідери європейських країн проводять різні консультації, ухвалюють рішення на підтримку України, але все це нагадує своєрідний документообмін. В повітрі запахло виборами, політики уже готуються до них. Скоро може початися політична боротьба за владу. Все це нагадує осінь 1918 року, коли соціалістичні та соціал-демократичні сили організували антигетьманське повстання, яке очолила Директорія.

Якби така згуртованість була спрямована не на повалення молоді Української держави, а на її розбудову, то ми тепер були б однією із наймогутніших країн світу. Восени 1918 року активізувалися в Україні проросійські сили. В цих умовах гетьман Павло Скоропадський, за посередництвом Дмитра Дорошенка, звернувся 5 жовтня до представників Українського Національного Союзу (попередника Директорії), а саме - до Винниченка, Ніковського та Шевця, щоб обговорити питання майбутнього нового уряду. 22 жовтня 1918 року гетьман П. Скоропадський видав Маніфест до українського народу, що підтверджував не порушність принципу незалежності України, гарантував прискорення аграрної реформи, скликання парламенту - сейму. Політична криза ненадовго вщухла, але обидва табори, гетьмани і УНС не дійшли згоди.

Надзвичайно погіршилася міжнародна обстановка Німеччини, і її союзники, що підтримували Україну, зазнали поразки у війні. 11 листопада 1918 року підписано перемир'я між Німеччиною та країнами Антанти. Того ж дня командуючий німецьким Східним фронтом видав наказ про евакуацію німецьких військ з України, а створена солдатами "Велика солдатська рада" ухвалила рішення про невтручання у внутрішні справи України. Хоча попередній уряд принца Макса Баденського обіцяв, що німці не виведуть військ, доки Україна не матиме достатньо свого війська. Тим ча-

сом Антанта не хотіла визнавати Україну - вона визнавала лише "єдину і неділиму росію". Це нагадує нинішню ситуацію, коли західні країни обіцяють Україні допомогу "стільки, скільки буде треба", але її не дотримуються. Трамп. Гетьман Скоропадський почав налагоджувати контакти з представниками Антанти. 3-4 листопада в Яссах відбулася зустріч української делегації з представниками Антанти. Посланцями гетьмана було заявлено, що "з українцями не допустимі ніякі розмови, бо саме поняття український народ вигадано німцями. Офіційне визнання слів "Україна" і "українці" неминуче потягне за собою зменшення руського народу більш як на третину і одріже руські землі від Чорного моря. Коли б навіть "Україна на мировім конгресі й була включена в склад російської держави, але зберегла цю назву, то ми б залишили й на майбутнє багате поле діяльності для сепаратистів, бо поки існує окремий народ, доти домагання своєї окремої держави завжди буде мати ґрунт і рацію". Кращу позицію займав посол США, заявивши, що він згідний з позиціями англійців і французів, але американський уряд, напевно, поставиться прихильно до того, щоб зазв'язати зносини з Україною і визнати її незалежність. Але цього не сталося. Антанта фактично пред'явила гетьману України ультиматум, щоб він проголосив федерацію з майбутньою небільшовицькою росією, інакше Антанта вважатиме Україну ворожою державою. В цих умовах гетьман Павло Скоропадський пішов на підписання

знищивши всяку культуру, перетворив би нашу чудову країну на висохлу рівнину, з часом посів би капіталізм, але який! Не той слабкий, м'якотільний, який тлів у нас досі, а всесильний, у ногах якого буде валятися і плазувати той же народ"... Гетьман мав надію, що спільна боротьба з більшовизмом дасть йому змогу зберегти українську державність і змінить позицію Антанти щодо України.

І сьогодні "руський мір" хоче зробити те, що не зробили "білогвардійці" і більшовики, бо Україна відродилася, "руський мір" хоче знищити Україну. В боротьбі з гетьманом Скоропадським українські ліві контактували з більшовиками, хоч більшовики уже готові були до вторгнення в Україну. Між Винниченком і більшовицькими емісарами була досягнута домовленість. Більшовик Мануїльський, що очолював російську місію з демаркації російсько-українського кордону, обіцяв Винниченку гроші на підготовку антигетьманського повстання, з росії переправляли зброю. Винниченко написав у спогадах: "Під час підготовки повстання, шукаючи скрізь забезпечення успіху цієї справи, ініціатори руху ввійшли в переговори з представниками російської совітської мирової делегації Х.Раковським і Д.Мануїльським для координації наших виступів під час повстання. Вони зобов'язувалися визнати той лад, який буде встановлений новою українською владою, й абсолютно не втручатися у внутрішні справи Української Самостійної Народної Республіки. З свого боку, ми обіцяли легалі-

зацію комуністичної партії на Україні".

За таких обставин гетьман Скоропадський 14 листопада 1918 року підписав грамоту про намір укласти з небільшовицькою росією федерацію. Грамоту підписав лише своїм іменем - "Павло Скоропадський". У ній, зокрема, сказано: "В цій федерації Україні належить зайняти одне з перших місць, бо від неї пішов порядок і законність в краю... Йй першій (Україні) належить виступити в справі утворення всеросійської федерації, якої конечною метою буде відновлення великої росії. В осягненні цієї мети лежить заповура добробуту як всієї росії, так і забезпечення економічно-культурного розвитку цілого українського народу на міцних підставах національно-державної самобутності. Глибоко переконаний, що інші шляхи були б загибеллю для самої України, я кличу всіх, кому дорога її майбутність, з'єднатись біля мене і стати грудьми на захист України і росії".

Проти гетьмана Скоропадського виступала більшовицька росія, її керівник вленін висловився так: "Якщо гетьман укріпиться, то росія повернеться до кордонів москвії". Слід сказати, що грамота про федерацію з небільшовицькою росією ніяких практичних наслідків не мала, бо більшовики втрималися при владі. Але підписання цього акту стало приводом і гаслом для повстання проти гетьмана. 15 листопада Директорія звернулася з відозвою до громадян із закликом до збройного повстання проти гетьмана як "насилника й узурпатора народної волі". В Україні розпочалася міжусобна війна, яка тривала місяць. Цим скористалися зовнішні вороги України, зі сходу почали наступ більшовики, а із заходу - поляки проти ЗУНР. Міжусобна війна в Україні об'єктивно сприяла полякам у війні проти ЗУНР, бо січові стрільці не прибули в Галичину, як попередньо домовлялася делегація ЗУНР на чолі з О.Назаруком з гетьманом, а взяли участь в антигетьманському повстанні. Д.Донцов у спогадах записав: "13 листопада гетьман сказав Коновальцеві, щоб він зі своїми стрільцями відійшов до Галичини, коли вони є самостійниками, бо Антанта хоче федерації".

Пізніше гетьман П.Скоропадський побачив всі наслідки проголошення федерації з небільшовицькою росією.

В цілому політика Павла Скоропадського була проукраїнською. Український історик і філософ Мирослав Попович висловився так: "Режим Скоропадського - це правочентриський авторитарний режим, але немає жодних підстав вважати його антиукраїнським". Можна провести паралель між П.Скоропадським і главою Директорії С.Петлюрою, який, щоб врятувати Українську державу, підписав з Польщею в квітні 1920 року договір, за яким відмовився від Західної України на користь Польщі.

14 грудня 1918 року Павло Скоропадський відмовився від влади. У маніфесті-зверненні до українського народу гетьман заявив: "...Нині я, з огляду на умови, які тепер склалися, керуючись виключно добром України, відмовляюсь від влади". В ніч з 13 на 14 грудня до Києва вступили війська Директорії. До влади прийшла соціалістична Директорія. В лютому 1919 року Київ окупували більшовики. Наслідками остаточного перемоги більшовиків було те, що Україна втратила десятки тисяч найкращих своїх героїв і найвідоміших громадян, а разом з ними і свою самостійність.

Фактично ми стоїмо перед вибором повторити помилки, зроблені на початку минулого століття, або, врахувавши уроки історії, спільними зусиллями перемогти росію і побудувати сильно самостійну державу. Актуально звучать слова Павла Скоропадського, сказані в 1920 р.: "Україна, зорганізована в державу, базовану на національному почутті, відповідно глибокому бажанню всього народу керуватися самим собою, стане нескорюшимою опорою того миру, якого цілий світ тепер шукає".

Як і в 1918 році, сьогодні наша ціль - вижити, зберегти націю і державність. Історія України початку ХХ століття дуже нагадує нам сьогодення - так само боротьба за владу і нехтування інтересами народу з боку владних структур.

Як і в 1918-1920 роках Антанта не визнавала Україну і не надала їй військової допомоги, так сьогодні країни НАТО і ЄС не повністю включилися в підтримку України, а США часів Трампа проводить політику, вигідну путіну. На завершення процитуємо нашого духовного лідера Митрополита Андрея Шептицького: "Україна лише сама себе зможе змінити. Ключ до перетворення України знаходиться в ній. Нам важко змінити зовнішні обставини, проте в нашій волі змінити себе".

Павло СЛИВКА,
історик

■ Спорт

«Самбір-Нива-2» переміг і піднявся на 3-тю сходинку таблиці

"Самбора-Ниви-2", але деяким ударом бракувало точності, а з іншими впорався воротар гостей. На 44-й хвилині господарі таки відкрили рахунок поєдинку. Після подачі кутового влучного удару головою завдав Мар'ян Бац.

У другому таймі "атлетів" пробували змінити хід поєдинку, але реальної загрози воротам господарів не могли створити. Натомість на 68-й хвилині Максим Пежинський подвоїв рахунок - 2:0. А вже на 73-й хвилині Данил Тищенко отримав другу жовту картку і залишає "Атлет" у меншості. Більше м'ячів у поєдинку команди не забивали. Тож "Самбір-Нива-2" здобула три очки і з 24-ма очками піднялася на

третю сходинку турнірної таблиці. "Самбір-Нива-2" - ФК "Атлет" (Київ) - 2:0 (1:0). Голи: М. Бац (44), М. Пежинський (68).

"Самбір-Нива-2": Володимир Шарун, Максим-Любомир Шута, Мар'ян Бац, Володимир Матусевич, Андрій Дем'ячук, Вадим Садовник, Богдан Бідзінський (Дмитро Дударев, 74), Дмитро Макаров (Назар Ващишин, 30), Максим Пежинський (Юрій Болюк, 88), Владислав Мендрук (Юрій Лашук, 74), Максим Крамарчук (Олександр Хомишак, 88). Старший тренер - Роман Марич.

У шістнадцятому турі 1 листопада "Самбір-Нива-2" гратиме на виїзді із житомирським "Поліссям-2".

«Агрон» чемпіон!

■ 26 жовтня у селі Трибухівці на Бучаччині відбувся "золотий" матч, який визначив чемпіона Тернопільської області 2025 року. У головному футбольному матчі сезону "Агрон" з Великогайської громади переміг з мінімальним рахунком ФК "Борщів" - 1:0.

Нагадаємо, за підсумками регулярного чемпіонату, борщівська та великогайська команди набрали однакову кількість очок - по 52. Згідно з регламентом, між цими колективами і був призначений додатковий матч, переможець якого мав назвати кращу аматорську команду Тернопільської області 2025 року.

ФК "Борщів" - "Агрон" (Великогайська громада) - 0:1 (0:1). Гол: Тарас Гром'як (6).

Попереджені: Іван Федчишин (26), Олег Черемейко (27), Арсен Шейко (45+2), Денис Махінка (66), Богдан Семенець (78), Тарас Гром'як (83), Андрій Скакун (87), Валентин Білик (90+4), Ігор Кохман (90+6), Сергій Полянчук (90+6), Арсен Сташків (90+6). Вилучений: Іван Федчишин (69, друге попередження).

Юрій ВІРТ:

«Трагедії ніхто не буде робити»

■ 24 жовтня у тринадцятому турі чемпіонату першої ліги "Нива" приймала аутсайдера турнірної таблиці - хмельницьке "Поділля".

Звичайно, що вболівальники тернопільських футболістів сподівалися на перемогу своєї команди, але хмельничани, у яких змінився тренер (замість Сергія Ковальця, виконуючим обов'язки призначили Олександра Воловика), змогли дати бій господарям і навіть, доволі несподівано, перемогти.

Упродовж всього першого тайму тернопільські футболісти володіли територіальною перевагою. Хоча небезпечних моментів біля воріт обох команд було обмаль.

У "Ниви" на вістрі атак були Богдан-Юліан Вишинський, Валентин Напуда, Юрій Тлумак, намагалися прорвати оборону Денис Резепов та Максим Угринюк, натомість гості мали момент на 41-й хвилині, коли після подачі кутового небезпечно головою пробив Ярослав Квасов, але не влучив у ворота господарів... У складі тернополян явно бракувало Мар'яна Мисика, який через перебіг картком пропускав цей матч.

Під сильним дощем команди пішли на перерву без забитих м'ячів.

На початку другого тайму футболісти "Ниви" знову взяли м'яча під власний контроль. Натомість хмельничани грали на контратаках, і варто зазначити, що вони були чимраз небезпечними. І якщо воротар "Ниви" Ілля Ольховий впорався з ударом Назара Лиса, то на 69-й хвилині "Поділля" таки відкрило рахунок у поєдинку. Після удару знову ж того Лиса м'яч від одноклубника зрикошетив до Павла Савчука, який відправив м'яча у сітку воріт тернополян - 0:1.

Після пропущеного м'яча футболісти "Ниви" кинулися відігравуватися. Небезпечно пробивав Іван Паламарчук, гостро прострілював Дмитро Галадей, Богдан-Юліан Вишинський головою відправив м'яча в поперекину.

Але усі спроби господарів відігра-

тися не принесли результату. Тож прикра поразка тернопільських футболістів. У "Ниви" - 22 очки і шосте місце у турнірній таблиці.

Як зазначив у післяматчевому коментарі головний тренер "Ниви" Юрій Вірт: "Не все нам вдалося. Удача нас трошки підвела. Суперник знайшов момент і забив цей гол. Все-таки давалося визнаки, що в нас був відсутній сьогодні лідер Мар'ян Мисик. В атаці нам його не вистачало. В цілому треба прийняти цю поразку, спокійно проаналізувати і рухатися вперед. Трагедії ніхто не буде робити".

"Нива" (Тернопіль) - "Поділля" (Хмельницький) - 0:1 (0:0).

Гол: П. Савчук (69).

"Нива": Ілля Ольховий, Юрій Михайлів, Андрій Демиденко, Мілан Михальчук, Іван Паламарчук, Сергій Давидов, Юрій Тлумак (Віталій Михайлів, 60), Богдан-Юліан Вишинський, Денис Резепов (Радіон Посевкін, 67), Максим Угринюк (Андрій Бей, 60), Валентин Напуда (Дмитро Галадей, 60). Заміна: Омельян Вільям Чубак, Володимир Шарун, Олександр Гергега, Максим Мудрий, Мар'ян Бац, Дмитро Дударев, Максим Пежинський.

2 листопада в чотирнадцятому турі чемпіонату першої ліги "Нива" гратиме на виїзді з полтавською "Ворсклою". А 28 жовтня відбувся поєдинок 1/8 фіналу Vbet Кубка України сезону-2025/2026, де суперниками тернополян були футболісти "Буковини". Але про ці поєдинки читайте вже у наступному номері.

Тернополянин - чемпіон світу

■ У місті Каліш (Польща) відбувся чемпіонат світу з гирьового спорту. У складі збірної команди України відмінно виступив вихованець комунальної установи Тернопільської обласної ради "Тернопільська обласна дитячо-юнацька спортивна школа з літніх видів спорту" Денис В'юн. Він став чемпіоном світу серед юніорів.

Денис - студент ТНТУ ім. Івана Пулюя - виборов 2 золотих та 1 срібну медаль у різних дисциплінах: 1 місце - естафета-поштовх; 1 місце - поштовх довгим циклом; 2 місце - поштовх. Тренує спортсмена Зіновій Кульчицький.

«Дністер» очолив турнірну таблицю

26 жовтня у восьмому турі чемпіонату України серед аматорів у першій групі заліщицький "Дністер" зустрічався із ФК "Тростянець" (Волинська область), а матч лідерів турнірної таблиці великогайського "Агрона" - з ФК "Корміл" (Яворів, Львівська область) перенесли на інший день. Приємно повідомити, що заліщицькі футболісти в аматорському чемпіонаті святкували перемогу з великим рахунком. "Дністер" здобув впевнену перемогу, відвантаживши три сухі м'ячі супернику ще у першому таймі. Загалом поєдинок завершився впевненою перемогою заліщицьких футболістів. Голи у заліщан забивали: М. Михайленко (5), М. Ландяк (21), Н. Процик (32), Ю. Захарків (60). Натомість господарі могли відквитати один м'яч на 62-й хвилині.

ФК "Тростянець" (Волинська область) - ФК "Дністер" - 1:4 (0:3).

Після цього поєдинку "Дністер" із 16 залічковими пунктами очолив турнірну таблицю.

У дев'ятому турі 1 листопада "Дністер" прийматиме "Маяк" (Сарни, Рівненська область), а наступного дня "Агрон" - "Колос" (Полонне, Хмельницька область).

Новини волейболу

Тернопільська «Поліція охорони-ЗУНУ-ШВСМ-Динамо» стартувала у новому сезоні чоловічої Суперліги України

24-26 жовтня у Городку відбувся перший тур нового сезону чоловічої Суперліги України з волейболу, у якому бере участь "Поліція охорони-ЗУНУ-ШВСМ-Динамо".

У п'ятницю тернопільські волейболісти поступилися "МХП-Ладизжин-ШВСМ-Колос".

"Поліція охорони-ЗУНУ-ШВСМ-Динамо" - ВК "МХП-Ладизжин-ШВСМ-Колос" - 1:3 (18:25, 20:25, 25:23, 18:25). У складі тернополян найрезультативнішими стали новачок Артем Горшко (15 очок) та досвідчений Андрій Горбенко (13 очок). Наступного дня тернопільські волейболісти святкували перемогу над хмельницьким "Поділлям".

ВК "Поділля" - "Поліція охорони-ЗУНУ-ШВСМ-Динамо" - 2:3 (25:23, 14:25, 18:25, 27:25, 13:15).

Найрезультативнішим у складі переможців став догравальник Артем Горшко, який набрав 21 очко. Вагомий внесок зробили також

блокуючий Данило Федосєєв і діагональний Андрій Горбунко - по 15 очок кожен.

26 жовтня тернопільські поліцейські зазнали поразки від ВК "Епіцентр-Подольани".

"Поліція охорони-ЗУНУ-ШВСМ-Динамо" - "Епіцентр-Подольани" - 0:3 (19:25, 15:25, 14:25).

Команди з Тернопільщини зазнали поразок у 2-му етапі Кубка України

25-26 жовтня відбулися матчі 2-го кола Кубка України серед чоловічих команд, у якому беруть участь дві команди з Тернопільщини - "Олімп" з Борщова та "Поліція охорони-ЗУНУ-ШВСМ-Динамо-2" (Тернопіль). На жаль, обидві тернопільські команди зазнали поразок.

25 жовтня. "Контінентал" (Сторожинець) - "Олімп" (Борщів) - 3:0 (25:19, 25:23, 25:16).

26 жовтня. "Покуття" (Снятин) - "Поліція охорони-2" (Тернопіль) - 3:1 (23:25, 25:15, 25:23, 25:16).

[illegible]

Юні тернополяни, вихованці школи бального танцю "Гранде" показали неймовірні результати на International Dance Festival 2025. Олександр Мулляр та Злата Барилка здобули 1 місце у категорії Juveniles Rising Star та 3 місце - у категорії Juveniles (до 12 років). Змагання відбулися в місті Гіллінгем у Великій Британії. Вони мають більш ніж 70-річну історію і щорічно проходять поблизу Лондона.

У танцювальному батлі брали участь понад 30 пар з різних країн Європи та Америки. Фінальна частина традиційно відбулася у легендарному Royal Albert Hall - одному з найвідоміших концертних залів світу.

Україно моя рідна

Україно моя рідна,
Україно мила,
Ти нікому, наша рідна,
Ще зла не зробила.
Прийшли наші вороги
Й тебе сплюндрували,
Понищили у нас все
І волю забрали.
Наш нескорений народ

Не здасть Україну,
Буде битися за волю,
Поки не загине.
І не мрійте, москалі,
Україну взяти,
Бо народ наш бойовий,
Його не здолати.
Марія ПРОЦЮК
с. Сновидів

Священник створив покайний мобільний додаток

■ **Андрій Новосад розробив мобільний додаток, що допоможе підготуватися до сповіді. У застосунку "Моя Сповідь" можна дізнатися про таїнства Покаяння та Євхаристії, підготуватися до них і навіть занотувати свої гріхи, щоб не забути їх.**

Про це священник повідомив у фейсбуці. Також своїми враженнями від застосунку поділився Тернопільський митрополит Нестор (Писик).

Додаток "Моя Сповідь" доступний на ANDROID. У додатку користувачі можуть: детально ознайомитися із таїнством Покаяння - Сповіддю; дізнатися більше про таїнство Євхаристії - Святе Причастя; пройти покрокову підготовку до Сповіді і Причастя; переглянути перелік гріхів, що допоможе під час Сповіді; записати власні думки чи нотатки перед Сповіддю; прочитати молитви, перед таїнствами. Завантажити додаток можна за посиланням: або у Play Market - застосунок під назвою "Моя Сповідь". Розробник застосунку - отець Андрій Новосад, що служить у селі Лози Вишнівецького благочиння Тернопільської єпархії ПЦУ. Отцю Андрію - 27, у сані вже чотири роки.

Отець Андрій розповів, що ідея створити додаток про сповідь народилася у нього із власного досвіду. "Коли я готуюся до Святої Сповіді і Божественної Літургії, то вчитую дуже багато молитовних текстів. Вони не зібрані в одному місці, тому доводиться брати багато книжок - молитовник, Служебник, Типікон тощо", - зазначив він. Так з'явилася думка зібрати і впорядкувати тексти за Уставом, щоб людині було комфортно готуватися до Сповіді та Святого Причастя.

Ще одна причина створення застосунку - мобільність. Оскільки телефон завжди під рукою, людина може готуватися до Сповіді або нотувати свої гріхи, не відкладаючи на потім.

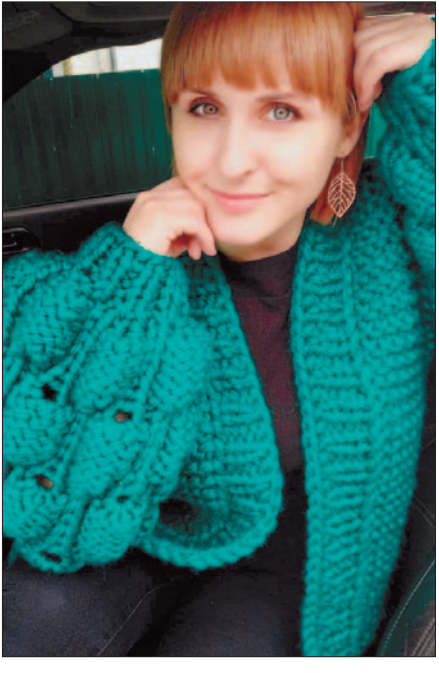
На створення додатка він витратив близько п'яти місяців. "Я навчався зі самого нуля. Не завжди було багато часу на те. Але якщо людина хоче - то можна навчитися чого завгодно", - зауважив о. Андрій Новосад.

Священник радить сповідатися вірним щонеділі. Він впевнений, що створений ним мобільний додаток у цьому допомогатиме. У майбутньому о. Андрій Новосад планує розробити версію застосунку і для iPhone, однак там цей процес складніший.

Отець Андрій має також ідеї щодо подальшого наповнення додатка. Із таїнством Покаяння пов'язано дуже багато молитов, і мирянам може бути непросто одразу читати їх усі. Тож священник планує розділити їх меншими блоками, щоб людина могла засвоювати духовні практики поступово. Також у додатку може з'явитися календар, що допоможе користувачеві стежити за своєю (останньою, або ж запланованою) сповіддю. Керуючий Тернопільською єпархією ПЦУ митрополит Нестор (Писик), який є правлячим архієреєм о. Андрія Новосада, поділився власними враженнями від розробки. "Спочатку він зробив простий варіант, прийшов до мене, каже: отаке я хочу створити. Я дав кілька порад, що можна покращити, і благословив. І ось він вже випустив додаток офіційно", - зазначив владика Нестор.

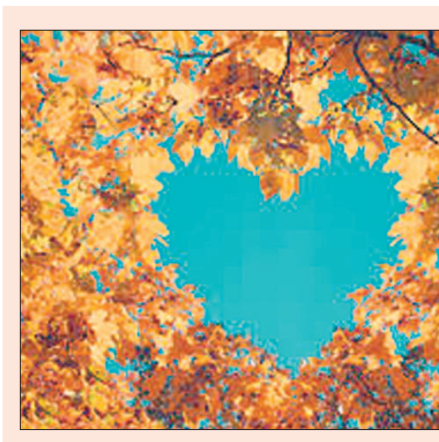
Митрополит розповів, що застосунок вже отримав перші схвальні відгуки вірян. "Кілька людей мені написали, що їм дуже сподобалося - зокрема можливість робити нотатки, де можна записувати свої гріхи, щоб краще підготуватися до Сповіді. Тому вже є люди, які реально спробували, як воно працює, і їм сподобалося", - наголосив владика.

Митрополит Нестор рекомендує користуватися додатком і надавати отцю відгуки, що можна в ньому ще покращити. Також зазначимо, що отець Андрій Новосад багатьом парафіянам відомий тим, що використовує соціальні мережі для пояснення складних і цікавих церковних питань у фейсбуці та на ютубі.

Майстринями були мама, бабуся та прабабуся

Вікторія Григор'єва каже, що скільки себе пам'ятає, жінки її роду займалися рукоділлям - в'язали, шили, вишивали. Мама була відомим модельєром-закрійником у Зборові, працювала в ательє, шила, в'язала для себе, для двох дочок, для рідних та знайомих. Каже, що вони з сестричкою Людмилою завжди мали бути найкраще одягненими, цього прагнула мама, вважала, що інакше і бути не може. Каже, що мама намагалася одягнути дочок так, щоб

Захоплення

Зігриває виробами тепленькими і м'якенькими

■ **Тернополянка Вікторія Григор'єва у вільний від роботи та родинних клопотів час, у пізні вечірні години, бере до рук нитки, шплиці і в'яже для себе, для рідних, для всіх тих, хто хоче одягати стильну, тепленьку вив'язану з любов'ю річ.**

було, як ні в кого. Рукодільницями були і мама, і бабуся, і прабабуся. А молодша сестра Людмила бісером сорочки вишиває для себе і рідних. Вікторія закінчила школу у Зборові, вчилася у Тернопільському технічному університеті. Нині задіяна в одному з благодійних проєктів.

Коли була у декретній відпустці з молодшим сином Матеєм, а йому вже 7 років, старшому Владиславу - 14 років, захопилася ручною в'язкою. Відтоді хобі постійно удосконалює.

Хоча ще в середніх класах школи бралася в'язати шапочки, шила. Запитую, чи не нервувала, коли

що не вдавалося. Вікторія каже, що в'язання її заспокоює.

- Не лише в'язати, а навіть пороти подобалося, - каже майстриня, - бо я таким чином все переробляла, нові ідеї втілювала.

М'якенькі, з ними добре спати

Светрики, шапки, шарфики, ру-

кавички, кардигани спочатку в'язала друзям і рідним, тепер уже й чужі люди почали замовляти, має сторінку в інстаграмі.

Нитки Вікторія купує через інтернет, дуже дбає про їх якість. Дає трохи шерсті, трохи акрилу для верхнього одягу. Каже, що кардиган треба в'язати з такої нитки, щоб можна було прати у машинці. А для светру з шерсті мериноса потрібне ручне прання.

Шапочки, шарфики виготовляє бавовняні, шерстяні, мохерові, ангорові, щоб були приємними на дотик. Особливо тепленькі і м'якенькі вироби - з шерсті норки або з ангори.

У ці осінні дні і в'яжеться добре, і людям треба теплих речей. В'яже кардигани об'ємні, светри з квітами, полуничками, сунічками. Шапочки-вушанки, що вуха добре прикривають, такі згодяться у морозні дні.

Для виробів натільних використовує тільки натуральні нитки. На ціну виробу впливає і ціна нитки. Так, нитка альпака дорога, і річ буде дорожча, як з півшерсті чи навіть шерсті. Але це буде дуже тепла і якісна річ ручної роботи, індивідуальна та неповторна.

Особливою популярністю користується м'яка іграшка ведмедик, її купують і для дітей, і для дорослих, і закоханих. Іграшка хоч і з синтетичної нитки, але гіпоалергенної, наповнювач - холлофайбер. Такі вироби дуже м'якенькі, ними приємно бавитися дітям і з ними добре спати...

Галина ВАНДЗЕЛЯК

Написано серцем

Ти люби мене, ніби небеса возвеличуй...

Ти люби мене, ніби небеса возвеличуй...
Нині серпень усюди... Завтра вже восени...
Журавлі відлітають десь туди поза відчай,
Межі снами блукають недобачені сні...
Ти люби мене знову... Недолюблений вчора.
Доторкнуся устами молитовно до губ,
І твоя відчайдушна незабута покора,

І я в ній непокірний, але твій, однолюб...
Цей добуток реалій проминання на відстань
Необачно назвали посьейчим життям...
Ти люби мене знову в темних сутінках міста,
Десь між осінню, серпнем, часом і забуттям...

Богдан ТОМЕНЧУК

Нематеріальна культурна спадщина Тернопільщини - жива душа, що говорить мовою предків

■ **Нематеріальна культурна спадщина Тернопільщини - жива історія нашого краю, яка є не лише складовою частиною загальноукраїнської культури, але й вагомим внеском у світову спадщину, оскільки вона відображає багатоглибку історію та культурні розмаїття українського народу.**

У 2020 році борщівську народну вишивку офіційно внесено до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України. Сакральна мова символів, кольорів і традицій, що передається з покоління в покоління, глибоко вкорінена у світогляд мешканців Борщівського краю.

У найдовшу ніч року, коли світ замирає між минулим і майбутнім, а час на мить зупиняється між старим і новим роком, з глибини століть оживає обряд "Засівання з конем", що його уже багато поколінь зберігає село Вістря Коропецької територіальної громади.

Із 13 на 14 січня вулицями села ходить молодь - вбрана у святковий стрій, із конем попереду, як оберегом родючої сили та символом життя. Цей обряд - єдиний в Україні, тому його 2022 року заслужено внесено до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України.

Традиційні весільні обряди на Борщівщині: "Вінклопетени", "Вбирання молоді", "Благословення молодих до шлюбу"; тра-

диція приготування та споживання гречаних вареників із сирною начинкою на Кременеччині; традиції виконання стрілецьких пісень створених на Бережанщині Романом Купчинським; традиція приготування та споживання киселиці в лемківській спільноті; "Кривулька - лемківська жіноча нагрудна прикраса: орнаментальні традиції та технологія виготовлення" - всі ці елементи НКС входять до обласного переліку Тернопільщини.

У селі Монастирок Більче-Золотецької громади 13 вересня відбулася офіційна фіксація претендента до обласного переліку нематеріальної культурної спадщини "Традиція вбирання Хреста".

Напередодні відзначення Міжнародного дня нематеріальної культурної спадщини у Теробовлянському фаховому коледжі культури і мистецтв відбулася урочиста академія "Нематеріальні скарби Тернопілля" - справжнє свято традицій, що збереглися від наших предків і немов жива нитка часу єднає минуле й сучасне..

Під час заходу лунали автентичні мелодії, із сивої давнини виринали народні обряди, оживали традиційні українські ремесла, що віками передаються від поко-

ління до покоління. Студенти та викладачі коледжу майстерно відтворювали окремі елементи нематеріальної спадщини, показували як минуле перегукується із сучасністю, а учасники скуштували гречані вареники та лемківську киселицю.

Окрім того, було зафіксовано ще один елемент до обласного переліку нематеріальної культурної спадщини - народний аматорський ансамбль народної музики "Настасівської музики" Великоберезовицької селищної ради, а також представлений претендент - народний танець "Канада", який майстерно продемонстрували студенти коледжу.

Учасники заходу ознайомилися з напрацюваннями щодо виявлення та документування елементів нематеріальної культурної спадщини в громадах, поділилися досвідом.

Культурно-мистецьке дійство, присвячене Міжнародному дню нематеріальної культурної спадщини провели Департамент культури та туризму Тернопільської обласної військової адміністрації, обласний методичний центр народної творчості та Теробовлянський фаховий коледж культури і мистецтв.